

ВАРЛАМ ШАЛАМОВ

МАГИЯТА

Превод от руски: Александър Талаков, 1994

chitanka.info

Някой чукаше по стъклото с пръчка, която познах на часа. Това беше стекът на началника на отделението.

— Ей сега идвам — изревах аз през прозореца, обух си панталона и закопчах яката на войнишката си рубашка. В същия миг на прага на стаята изникна Мишка, куриерът на началника, и високо произнесе обичайната формулировка, с която започваше всеки мой работен ден:

— При началника!

— В кабинета ли?

— На портала!

Вече излизах.

С този началник се работеше леко. Не беше жесток със затворниците, бе умен и макар винаги да превеждаше на грубия си език всички високи материи, разбираше кое колко струва.

Наистина, тогава бе на мода „перековката“ и началникът просто искаше да се придържа към фарватера в непознатото русло. Възможно е. Много е възможно. Тогава не мислех за това.

Знаех, че началникът — фамилното му име беше Стуков — бе имал много конфликти с висшето началство, много пъти бяха искали да му „лепнат“ някоя нова присъда, но не знам нито подробностите, нито същността на тези неосъществени дела, не незапочнати, а прекратени следствия.

Стуков ме обичаше, защото не вземах рушвети и не понасях пияници. Кой знае защо, той мразеше пияните... Сигурно ме е обичал и заради смелостта ми.

Стуков бе възрастен, самoten човек. Много обичаше разните технически и научни нововъведения и разказите за Бруклинския мост го караха да изпада във възторг. Но аз не умеех да разправям за нищо, което да прилича на този мост.

За сметка на това тези неща му ги разправяше Милер, Павел Петрович Милер, минен инженер.

Милер беше любимецът на Стуков, на този страстен любител на най-различни научни новини.

Настигнах Стуков близо до портала.

— Много спиш.

— Не спя.

— А знаеш ли, че е пристигнал етап от Москва? През град Перм. Нали ти казвам, че спиш. Вземи твоите хора и да вървим да подбираме.

Отделението ни се намираше на самия край на свободния свят, там, където свършващите железнницата — по-нататък етапите продължаваха пеша, вървяха много дни през тайгата и на Стуков му бяха позволили сам да си заделя необходимото количество хора.

Това бе една изумителна магия, фокуси от областта на приложната психология, фокуси, които ни демонстрираше Стуков — началникът, останял в местата за лишаване от свобода. Той имаше нужда от зрители и сигурно само аз можех да оцена чудния му талант, способностите, които дълго време ми изглеждаха свръхестествени — до мига, в който почувствах, че и аз притежавам тази магическа сила.

Висшето началство позволи да оставим в отделението петдесет дърводелци. Етапът се строяше пред началника, но не в редица по един, а по трима, по четирима.

Стуков бавно вървеше покрай строя, като потупваше със стека по прашните си ботуши. От време на време ръката му се вдигаше.

— Излез ти, ти. И ти. Не, не ти. Ей ти...

— Колко станаха?

— Четиридесет и двама.

— Значи още осем.

— Ти... Ти... Ти.

Ние записвахме фамилните им имена и заделяхме досиетата. Всичките петдесет човека умееха да боравят с брадва и трион.

— Тридесет шлосери!

Стуков вървеше покрай етапа и леко се мръщеше.

— Излез ти... Ти... Ти... А ти — назад. От криминалните ли си?

— От тях, гражданино началник.

Без нито веднъж да събърка, той подбра тридесет шлосери.

Трябваха ни десет канцеларски служители.

— Ще можеш ли да ги разпознаеш?

— Не.

— Ела с мен.

— Излез ти... Ти... Ти...

Излязоха шест души.

— В този етап няма други счетоводители — рече Стуков.

Проверихме по досиетата — наистина нямаше.

Това беше любимата игра на Стуков, която ме зашеметяваше. Той се радваше като дете на магическата си способност и се измъчваше, ако губеше увереност. Не грешеше — просто губеше увереност и ние преставахме да подбираме хора.

Всеки път с удоволствие гледах тази игра, която нямаше нищо общо нито с жестокостта, нито с чуждата кръв.

Бях поразен от това колко добре познаваше хората. От тази извечна връзка между душата и тялото.

Много пъти бях виждал тези фокуси, това демонстриране на тайнствената сила на началника. Зад тях не стоеше нищо освен дългогодишния опит от работа със затворници. Арестантските дрехи прикриваха различията и това сякаш облекчаваше задачата — да се прочете професията на человека по неговото лице, по ръцете му.

— Какви ще заделяме днес, гражданино началник?

— Двадесет дърводелци. Освен това получих телефонограма от управлението да заделим всички, които преди са работили в органите — Стуков се подсмихна — и които са осъдени по битови членове или за злоупотреби. Значи пак ще седнат на следователските бюра. Е, какво мислиш за това?

— Нищо не мисля. Заповед като заповед.

— Ами разбра ли как подбирах дърводелците?

— Като че ли...

— Просто подбирам селяни, селяни. Всеки селянин е дърводелец. Съвестни работяги също търся сред селяните. И не греша. А как ще позная по очите работниците от органите — не мога ти каза. Може би очите им шарят, а? Казвай.

— Не знам.

— И аз не знам. Е, може пък на стари години да се науча. Преди да се пенсионирам.

Както винаги, етапът бе строен край вагоните. Стуков произнесе дежурната си реч за работата, за приспадането на работните дни, протегна ръка и мина два пъти край вагоните.

— Трябват ми дърводелци. Двадесет души. Но аз ще си ги подбера. Не мърдайте. — Излез ти... ти... ти. Това е всичко. Заделете досиетата им.

Пръстите на началника напипаха в джоба на френча някаква хартийка.

— Не се разпръсквайте. Има още нещо.

Стуков вдигна ръката си, стисната хартийката:

— Има ли сред вас работници от органите?

Двете хиляди арестанти мълчаха.

— Питам ви има ли сред вас хора, които преди са работили в органите? В органите!

От задните редици, като разбутваше с ръце съседите си, енергично се провираше слаб човек, чиито очи наистина шареха.

— Работил съм като осведомител, гражданино началник.

— Марш оттук! — презрително и с удоволствие рече Стуков.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.